

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

СЕРІЯ 15
"НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
/ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ/

ВИПУСК 3 (123) 20

Київ

Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова
2020

ЗМІСТ 3 (123) 2020

1.	Балушка Л. М., Ткач Ю. А., Хіменес Х. Р., Окопний А. М., Пітин М. П. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ БОРЬБИ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ УЧНІВ ВІКОМ 15-16 РОКІВ.....	9
2.	Белікова Н. О. ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ЗАХОДІВ.....	16
3.	Бойко Г., Волошко Л. ПСИХОФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ ІЗ ЦЕРЕБРАЛЬНИМИ ПАРАЛІЧАМИ В УМОВАХ ЗАНЯТЬ АДАПТИВНОЮ ВЕРХОВОЮ ЇЗДОЮ.....	20
4.	Вербовий В. П., Розторгуй М. С. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ У КЛАСИЧНОМУ ПАУЕРЛІФТИНГУ НА ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ ДО ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ.....	24
5.	Висоцький В. А., Калувій І. Г., Коваленко О. В., Линник А. М. ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕСПРЯМОВАНOSTІ В СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	29
6.	Гребінка Г. Я., Куспиш О. В., Кубрак Я. Д., Рожко О. І. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЯМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	33
7.	Демченко В. М., Жадан А. Б., Худякова В. Б. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ І ТАКТИКИ ВЕДЕННЯ БОЮ У ЖІНОЧОМУ БОКСІ.....	37
8.	Дзензельок Д. О., Пантус О. О., Плотіцин К. В. СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ЗДОРОВ'ЯФОРМУЮЧИХ СКЛАДОВИХ.....	42
9.	Брьоменко Е. А. НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ВИХОВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ОСНОВ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ БОЙОВИМ ХОРТИНГОМ.....	47
10.	Жуковський Є. І., Крук М. З., Шоханов О. С. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ НАСТІЛЬНОГО ТЕНІСУ.....	56
11.	Захарків С. Й. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ДИСЦИПЛІНОВАНОСТІ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ ЄДИНОБОРСТВАМИ.....	60
12.	Зурбицький Б. Д., Бірук І. Д., Сініцина О. В., Петрук Л. А. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ.....	63
13.	Зюзь В. М., Бабич Т. М., Балухтіна В. В. НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ОСНОВАМ НАДАННЯ ПЕРШОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ.....	66
14.	Кабачька О. В. ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.....	71
15.	Карла І., Ріпак І., Колобич О., Гандзін Р., Шанта І. МОДЕЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНИХ ДІЙ КВАЛІФІКОВАНИХ ЗАХИСНИКІВ У ФУТБОЛІ.....	75
16.	Кенцицька І. Л., Олєфіренко І. О., Хрипко І. В. ЗМІНИ У СИСТЕМІ ТЕРМІНАЛЬНИХ ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПІД ВПЛИВОМ ЗАНЯТЬ ОЗДОРОВЧО-РЕКРЕАЦІЙНОЮ РУХОВОЮ АКТИВНІСТЮ.....	82
17.	Кольцова Н. І., Ужеліна О. М., Полюхович Л. І., Красушина Т. М. ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ МЕТОДІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В СИСТЕМУ ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ В УМОВАХ СІМ'Ї.....	89
18.	Крук М. З., Ляшевич А. М., Чернуха І. С., Крук А. З., Левчук Л. І. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН КАРДЮРЕСПІРАТОРНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗМУ СТУДЕНТІВ, ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ.....	93
19.	Кузнєцова О. Т., Королєвич А. М., Філіпський О. Ю. СТАН ТА СТРУКТУРА ЗАХВОРЮВАНOSTІ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ.....	98
20.	Оленев Д. Г. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	102
21.	Паска М. З., Демченко І. І., Максимчук Б. А., Зубаль М. В., Шапаренко І. Б., Мироненко С. Г., Звонар В. В. МАКСИМЧУК І. А. ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	106
22.	Полещук Д. С., Сушко Р. О. ВПЛИВ СЕЛЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ У ФУТБОЛІ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМАНД.....	113
23.	Присяжнюк С. І. ВИКОРИСТАННЯ МАЛИХ ФОРМ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РОЗУМОВОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ УЧНІВ ДРУГИХ-ТРЕТІХ КЛАСІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	119
24.	Савач О. М., Корнят В. С., Прокопчук В. І., Дідух І. Я., Плетеницька Л. С., Демченко І. І., Максимчук І. А., Максимчук Б. А. МОТИВАЦІЯ ТА УМОВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	125
25.	Семенів Б. С., Пристаєвський Т. Г., Стахів М. М., Голубєва О. Т., Сопіла Ю. М. ВПЛИВ РІЗНОВИДІВ АЕРОБІКИ НА ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИЙ СТАН ЖІНОК ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ.....	131
26.	Совор О. Ю., Семеряк З. С., Пітин М. П., Окопний А. М., Блажейко А. І. ДИНАМІКА ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ СПОРТСМЕНІВ У ПАНКРАТІОНІ НА ЕТАПІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ В РІЧНОМУ ЦИКЛІ.....	137
27.	Турчик І. Х., Чопик Р. В., Кізло Н. Б. ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ ІНТРАМУРАЛЬНОГО (ВНУТРІШНЬОШКІЛЬНОГО) СПОРТУ У США.....	143

National Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport), 2 (122) 20. 20. (40-47).

15. Maksymchuk I. A., Sahach O. M., Demchenko I. I., Furduy S. B., Maksymchuk B. A., Protas O. L., Mezhiловska L. Y., Kuzko E. O. (2020). Self-education in the context of the formation of pedagogical skills of the future teacher. Scientific Journal of M.P. Dragomanov National Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport), 2 (122) 20. 203 (88-95).

16. Bakhmat, N., Maksymchuk, B., Voloshyna, O., Kuzmenko, V., Matviichuk, T., Kovalchuk, A. ... Maksymchuk, I. (2019). Designing cloud-oriented university environment in teacher training of future physical education teachers. Journal of Physical Education and Sport, 19 (4), 1323-1332.

17. Maksymchuk, I., Maksymchuk, B., Frytsiuk, V., Matviichuk, T., Demchenko, I., Babii, I. ... Savchuk, I. (2018). Developing pedagogical mastery of future physical education teachers in higher education institutions. Journal of Physical Education and Sport, 18 (2), 810-815.

18. Sushchenko L. P. (2003). Theoretical and methodological principles of professional training of future specialists in physical education and sports in higher educational institutions. PhD thesis. 2003. 45.

19. Matviychuk T. F. Formation of pedagogical skills at future teachers of physical education and the process of professional training. PhD thesis. Lviv, 201.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).22

Полицук Д.М.

магістрант кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту

Сушко Р.О.

доктор наук з фізичного виховання і спорту, доцент Київський університет імені Бориса Грінченка

ВПЛИВ СЕЛЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ У ФУТБОЛІ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМАНД

В дослідженні проаналізовано взаємозв'язок змагальної діяльності і селекційної роботи на трансферному ринку українських футбольних клубів «Шахтар» Донецьк і «Динамо» Київ за період 2000-2020 рр. Поставлені завдання вирішено за допомогою аналізу та узагальнення даних науково-методичних літературних джерел і мережі Інтернет, ретроспективного аналізу документальних матеріалів, методів математичної статистики.

В результаті проведеного дослідження визначено динаміку кількісного представництва іноземних легионерів, що захищали кольори провідних клубів України «Шахтар» Донецьк і «Динамо» Київ у національному чемпіонаті по футболу у сезонах 2000-2020 рр., проаналізовано статистичні показники трансферних переходів двох провідних клубів чемпіонату України по футболу. Авторами зазначено, що флагмани українського футболу ФК «Шахтар» Донецьк і ФК «Динамо» Київ ведуть запеклу спортивну боротьбу на футбольному полі, водночас проаналізовано ефективність селекційної роботи клубів на трансферному ринку, де з'ясовано пріоритетну успішність «гірників» за період 2000-2020 рр. Яскраві особистості, відомі у футбольному світі, прикрашають гучними іменами потужну фінансову діяльність команд, яка має значущий вплив на змагальний результат.

Ключові слова: футбол, селекція, міграція, легионер, чемпіонат України.

Полицук Д.С., Сушко Р.А. Влияние селекционной работы в футболе на эффективность соревновательной деятельности команд. В исследовании проанализирована взаимосвязь соревновательной деятельности и селекционной работы на трансферном рынке украинских футбольных клубов «Шахтер» Донецк и «Динамо» Киев за период 2000-2020 гг. Поставленные задачи решены с помощью анализа и обобщения данных научно-методических литературных источников и сети Интернет, ретроспективного анализа документальных материалов, методов математической статистики.

В результате проведенного исследования определена динамика количественного представительства иностранных легионеров, которые защищали цвета ведущих клубов Украины «Шахтер» Донецк и «Динамо» Киев в национальном чемпионате по футболу в сезонах 2000-2020 гг., проанализированы статистические показатели трансферных переходов двух ведущих клубов чемпионата Украины по футболу: количество трансферов украинских и иностранных игроков, сумма затрат на трансфер, прибыль от продажи игроков, трансферное сальдо. Представлены результаты соревновательной деятельности футболистов, которые составили самые успешные трансферные переходы. Авторами выделено, что флагманы украинского футбола ФК «Шахтер» Донецк и ФК «Динамо» Киев ведут ожесточенную спортивную борьбу на футбольном поле, проанализирована эффективность селекционной работы клубов на трансферном рынке, где определена приоритетная успешность «горняков» за период 2000-2020 гг. Яркие личности, известные в футбольном мире, украшают громкими именами мощную финансовую деятельность команд, которая имеет значимое влияние на соревновательный результат.

Ключевые слова: футбол, селекция, миграция, легионер, чемпионат Украины.

Polyshchuk D., Sushko R. The influence of selection work in football on the effectiveness of competitive activities of teams. The study analyzes the relationship between competitive activities and selection work in the transfer market of Ukrainian football clubs "Shakhtar" Donetsk and "Dynamo" Kyiv for the period 2000-2020. The tasks are solved by analyzing and summarizing

data from scientific and methodological literature sources and the Internet, retrospective analysis of documentary materials, methods of mathematical statistics. As a result of the study, the dynamics of the quantitative representation of foreign legionnaires who defended the colors of the leading clubs of Ukraine "Shakhtar" Donetsk and "Dynamo" Kyiv in the national football championship in the seasons 2000-2020 was determined, the statistical indicators of transfer transitions of two leading clubs football.

The authors note that the flagships of Ukrainian football FC Shakhtar Donetsk and FC Dynamo Kyiv are fighting fiercely on the football field, while analyzing the effectiveness of selection work of clubs in the transfer market, which clarifies the priority success of the Pitmen for the period 2000-2020. Bright personalities, known in the football world, adorn with loud names the powerful financial activities of teams, which has a significant impact on the competitive result.

Key words: football, selection, migration, legionnaire, Ukrainian championship.

Постановка проблеми. У більшості країн світу футбол по праву вважається видом спорту номер один за рейтингами популярності, прихильністю вболівальників і масовістю тих, хто займається [4, 11, 16]. Красива, цікава, стрімка, неймовірно емоційна гра дарує тисячам прихильників позитивні почуття радості від перемог улюблених команд, зробивши футбол для них стилем життя, професією і головним захопленням [1, 7, 18].

У багатьох країнах світу футбол став надприбутковим бізнесом за відповідної у всіх ланках успішної управлінської роботи, рівня ліги, конкурентної боротьби, концентрації кращих спортсменів тощо [2, 6, 14].

Флагманами українського футболу є ФК «Шахтар» Донецьк та ФК «Динамо» Київ, які представляють Україну на європейській арені. Велику роль у здобутках команд відіграє робота селекційних служб, завдяки якій підвищується рівень видовищності чемпіонатів України через придбання футболістів високого рівня [6, 9]. Питання впливу роботи селекційних служб двох провідних клубів України та спрямування їх пріоритетів роботи при комплектуванні складів команд на сезон є цікавою для наукового пошуку і заслуговує на вивчення через прогнозований вплив на ефективність змагального результату.

Аналіз літературних джерел. Популярною темою для розгляду вітчизняних і закордонних спеціалістів стала глобалізація спорту [1, 6, 12, 15], що вміщує багатогранність підходів до розгляду питань підготовки спортсменів [5, 8, 10, 13], проблем контролю [3], взаємозв'язку зі змагальною діяльністю міграції гравців [2, 6, 14], врахування психологічних аспектів [17]. Фахівцями виокремлено власні напрями їх вивчення, проте всі погоджуються з необхідністю комплексного врахування проблемних питань з метою успішного узагальнення і пошуку шляхів вирішення [1, 7, 14].

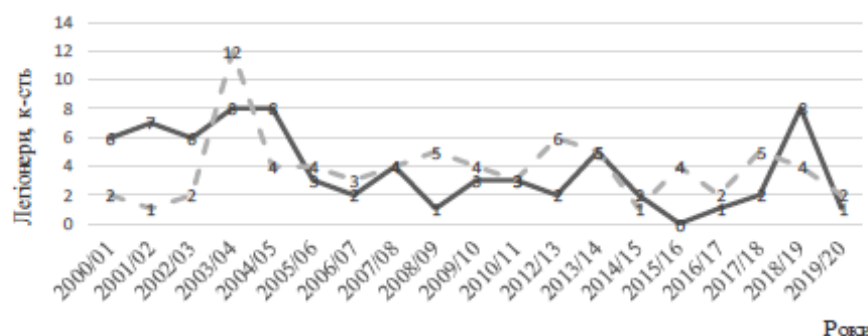
Автори науково-методичних праць [2, 4, 16], що займаються вивченням розвитку футболу в Україні і світі побічно торкаються важливості питань селекційної роботи, що впливає на узгодженість взаємодії гравців між собою, команди з тренером, загальний змагальний результат, водночас у доступній літературі не приділено достатньо уваги ґрунтовному вивченню роботи селекційних служб, закордонного досвіду з цих питань і особливостей національних підходів до взаємодії керівництва клубів з агентами висококваліфікованих футболістів.

Мета дослідження – проаналізувати взаємозв'язок змагальної діяльності і селекційної роботи на трансферному ринку українських футбольних клубів «Шахтар» Донецьк і «Динамо» Київ за період 2000-2020 рр.

Методи і організація дослідження. Для вирішення поставлених завдань застосовано такі методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичних літературних джерел і мережі Інтернет, ретроспективний аналіз документальних матеріалів, методи математичної статистики.

Виклад основного матеріалу досліджень. Основними конкурентами за титул флагмана українського футболу є два клуби-фаворити Української Прем'єр-ліги ФК «Шахтар» Донецьк та ФК «Динамо» Київ [19]. Співвідношення їх двобоїв у фіналі 65 % : до 35 % відповідно.

Результати виступу провідних клубів України по футболу напрямку пов'язують з якістю селекційної роботи скаутів, які займаються пропозиційним доббором гравців-кандидатів, що мають вільний статус, або наміри змінити команду. Процедура узгодження достатньо тривала через низку позицій, що мають бути обговорені і затверджені як з боку гравця або його представників, так і з боку керівництва клубу за умови узгодження кандидатури футболіста з тренерським складом. Досить поширена практика попереднього медичного обстеження гравця, тестування, терміну перебування на навчально-тренувальному зборі з метою з'ясування ігрової комунікації з основним складом і прогнозування перспектив ефективності виступу. З метою з'ясування кількісних характеристик представництва іноземних легіонерів, що захищали кольори провідних клубів України «Шахтар» Донецьк і «Динамо» Київ у національному чемпіонаті по футболу у сезонах 2000-2020 рр. доцільно зобразити їх інформативні показники схематично (рис.1).

дівлячись на всі труднощі, після двох провальних сезонів команда вже четвертий рік поспіль стає чемпіоном України.

Аналізуючи трансферну політику футбольного клубу «Шахтар» Донецьк за останні 20 сезонів доцільно виокремити найбільш суттєві трансфери, які принесли клубу значний прибуток і вагому популярність у світі. Досягнуті результати, вміння виховувати, формувати, розвивати і удосконалювати футбольні таланти, успішна фінансова політика клубу «Шахтар» Донецьк свідчать про потужний внесок в розвиток футболу. Яскравою візитівкою вдалого керівництва ФК «Шахтар» Донецьк стали наступні відомі особистості футбольної спільноти:

- Анатолій Тимошук (1998 - 2007 рр.) – одна з легенд донецького клубу. В цій команді він став капітаном і основним гравцем збірної України. У складі пірників провів 326 матчів та забив 39 голів, став трьохкратним чемпіоном України, а також володарем трьох Кубків України і Суперкубку України. У 2007 році А. Тимошук, завдяки високим показникам, звернув на себе увагу багатьох провідних клубів, як результат у літнє трансферне вікно був проданий у Пітерський «Зеніт» (Росія) за 14.5 мільйонів євро;

- Франселіно Матузалем Да Сілва (2004 - 2007 рр.) – один з перших відкриттів головного тренера Мірчі Луческу, у складі команди провів 68 матчів та забив 25 голів. Футболіст своєю грою та результативністю допоміг команді здобути два чемпіонства України. У 2007 році, порушивши умови контракту, футболіст перейшов до іспанського клубу «Реал Сарагоса» за 14.5 мільйонів євро;

- Дмитро Чигринський (2002 – 2009 рр.) – вихованець академії футбольного клубу «Шахтар». У 2004 році Дмитро почав виступати за першу команду Шахтаря, у складі команди провів 83 гри і забив 7 голів. За час перебування у Донецьку Дмитро двічі став Чемпіоном України, перемагав у Кубку України та Суперкубку України, став володарем Кубку УЄФА у 2009 році. Своєю надійною грою в обороні та вдалими діями на футбольному полі Д. Чигринський звернув на себе увагу одного з найкращих футбольних клубів світу іспанської Барселони. Як наслідок 31 серпня 2009 року в Україні стався найдорожчий трансфер українського футболіста в історії незалежності України, іспанському клубу довелося викласти за захисника 25 мільйонів євро;

- Вілліан Боржес да Сілва (2007 – 2012 рр.) – один з кращих гравців в історії команди, який завдяки своєму дриблінгу та феноменальній техніці виборює місце основного гравця національної збірної Бразилії. У складі команди провів 221 матч та забив 37 голів. За п'ять років здобув чотири чемпіонства України, три Кубки України, три Суперкубки України та Кубок УЄФА у 2009 році. У 2012 році своєю грою гравець зацікавив російський клуб «Анжи» Махачкала. «Шахтар» отримав за цей трансфер 35 мільйонів євро;

- Фернандіньо (2005 – 2013 рр.) – бразильський опорний півзахисник, руйнівник центру півзахисту донецького «Шахтаря». За команду відіграв 184 матчі та забив 31 гол. Власними вдалими діями на футбольному полі гравець досяг рівня гравця національної збірної Бразилії. У складі команди здобув шість чемпіонств України, чотири Кубки України, три Суперкубки України та став останнім володарем Кубку УЄФА у складі пірників. За 8 сезонів Фернандіньо став одним з найкращих гравців чемпіонату України, чим звернув на себе увагу провідних клубів світу. У 2013 році англійський клуб «Манчестер Сіті» виклав за гравця 40 мільйонів євро;

- Генріх Мхітарян (2010 – 2013 рр.) – перший вірменський футболіст у складі команди. Один з найкращих футболістів пострадянського простору. За донецький клуб провів 72 гри за забив 38 голів. У складі «пірників» став трьохкратним чемпіоном України, володарем трьох Кубків України та одного Суперкубку України. У сезоні 2012 – 2013 рр. Г. Мхітарян встановив новий рекорд за забитими м'ячами за один сезон, відзначившись у воротах суперників 25 разів у 29 матчах чемпіонату України. Німецький клуб дортмунська «Борусія» у 2013 році виклала за вірменського півзахисника 27.5 мільйонів євро;

- Луїс Адріано (2007 – 2015 рр.) – бразильський нападник, який з першого сезону став основним гравцем «Шахтаря». За донецький клуб провів 266 матчів та забив при цьому 128 м'ячів. У складі команди здобув шість чемпіонств України, чотири Кубки України, чотири Суперкубки України та Кубок УЄФА. У фіналі Кубку УЄФА забив історичний гол, який зіграв значну роль у здобутті бажаного Євротрофею для України. У сезоні 2013 - 2014 рр. Ліги Чемпіонів УЄФА у матчі проти білоруського «Батє» Л. Адріано відзначився п'ятьма забитими м'ячами, чим повторив рекорд кращого гравця світу Ліонеля Мессі. Луїс увійшов до історії команди, як найкращий бомбардир клубу. У 2015 році, отримавши потужні перспективи для розвитку перейшов у італійський ФК «Мілан» за 8 мільйонів євро;

- Дуглас Коста (2010 – 2015 рр.) – бразильський півзахисник, один з найтехнічніших футболістів донецчан. У складі команди провів 203 матчі та забив 38 голів. За п'ять сезонів, проведених у команді здобув п'ять чемпіонств України, три Кубки України та чотири Суперкубки України. Успішними діями на футбольному полі звернув увагу футбольного гранда європейського футболу Мюнхенської «Баварії». У 2015 році за 30 мільйонів євро Д. Коста перейшов до німецького клубу;

- Алекс Тейшейра (2010 – 2015 рр.) – гравець атаки, один з кращих бомбардирів у історії команди. Провів 223 матчі та забив 89 голів. За свою кар'єру у «Шахтарі» виборює п'ять чемпіонств України, три Кубки України та три Суперкубки України. У 2016 році футбольний клуб із Китаю «Цзянсу Сунін» вимусив керівництво донецчан відпустити лідера, за що «Шахтар» отримав 50 мільйонів євро відступних за футболіста;

- Фред (2013 – 2018 рр.) – бразильський талант центру поля за донецький клуб провів 155 матчів за забив 14 голів. У складі «пірників» став трьохкратним чемпіоном України, володарем трьох Кубків України та трьох Суперкубків України. Будучи одним з найперспективніших футболістів Бразилії та чемпіонату України Фред звертає на себе увагу двох грандів англійського футболу «Манчестер Сіті» та «Манчестер Юнайтед». Таким чином у 2018 році відбувся найдорожчий трансфер в історії ФК «Шахтар» та загалом українського футболу, за 59 мільйонів євро Фред перейшов до «Манчестер Юнайтед»;

- Ярослав Ракицький (2006 – 2018 рр.) – вихованець академії футбольного клубу «Шахтар» Донецьк. За 13 років перебування у клубі став лідером команди та національної збірної України. На думку багатьох українських футбольних

експертів українського футболу Я.Ракицький володів найкращою довгою передачею у всій Європі. У складі команди Ярослав провів 326 матчів та забив 14 голів. За свою довгу кар'єру у складі Донецького гранду здобув вісім чемпіонств України, шість Кубків України та шість Суперкубків України. У 2018 році перейшов у російський футбольний клуб Пітерський «Зеніт» за 10 мільйонів євро.

Конкурентна боротьба ФК «Динамо» Київ, нав'язана ФК «Шахтар» Донецьк, за перше місце у чемпіонаті України спонукала до плідної роботи на трансферному ринку. Динамівці почали запрошувати леґіонерів (переважно латиноамериканців) та формувати свій вектор розвитку клубу. ФК «Динамо» Київ почав заробляти кошти на підготовці власних вихованців, відпускаючи футболістів у клуби Європи, водночас, укладались угоди продажу леґіонерів, які завдяки вдалій грі у Єврокубках звертали увагу іноземних клубів. Особливості селекційної роботи ФК «Динамо» Київ щодо трансферних переходів представлено у табл.2.

Таблиця 2

Статистичні показники трансферних переходів ФК «Динамо» Київ, (n – 20)

№з/п	Сезон, роки	Кількість трансферів укр./інозем. гравців, к-сть	Сума витрат на трансфер, млн євро	Прибуток продажу гравців, млн євро	Трансферне сальдо, млн євро
1	2000-2001	0 / 2	4	40	+36
2	2001-2002	0 / 1	1	-	-1
3	2002-2003	0 / 2	4,8	1	-3,8
4	2003-2004	2 / 12	17,25	-	-17,25
5	2004-2005	1 / 4	8,2	0,75	-7,45
6	2005-2006	6 / 4	6,4	1	-5,4
7	2006-2007	0 / 3	3,45	4	+0,55
8	2007-2008	0 / 4	13,7	4,5	-9,2
9	2008-2009	1 / 5	13,6	3	-10,6
10	2009-2010	1 / 4	15,7	22,5	+6,8
11	2010-2011	2 / 3	24,5	7	-17,5
12	2011-2012	0 / 6	21,1	23	+1,9
13	2012-2013	2 / 6	40,7	9,5	-31,2
14	2013-2014	1 / 5	47	6,5	-40,5
15	2014-2015	0 / 1	6	24,5	+18,5
16	2015-2016	2 / 4	9,5	15	+5,5
17	2016-2017	2 / 2	2,5	22	+19,5
18	2017-2018	1 / 5	8,5	42	+33,5
19	2018-2019	2 / 4	20,5	7,5	-13
20	2019-2020	1 / 2	3,2	10	+6,8
Всього		24 / 74	261,8	243,75	-18,05

Підсумковий аналіз статистичних показників трансферних переходів ФК «Динамо» Київ дозволяє зробити висновок, що трансферна політика клубу не завжди мала позитивний баланс: невисока кількість гравців, які приходили до клубу дійсно стали гравцями основного складу, футболісти не приносили користь клубу, та продані за невеликі суми. Підтвердженням слугує трансферне сальдо ФК «Динамо» Київ, яке у багатьох випадках негативне. Проте, не дивлячись на всі труднощі з селекцією гравців, які приходили до клубу, команда кожен рік нав'язує серйозну боротьбу ФК «Шахтар» за чемпіонський титул.

При проведенні дослідження трансферної політики футбольного клубу «Динамо» Київ з 2000 року до 2020 року доцільно виокремити найвдаліші продажі, які демонструють ефективну роботу «Динамо» на трансферному ринку:

- Сергій Ребров (1992 – 2000 роки) – вихованець футбольного клубу «Шахтар» Донецьк потенціал нападника розкрив у футбольному клубі «Динамо» Київ. За команду провів 360 матчів та забив 177 голів, став дев'ятиразовим чемпіоном України, володарем восьми Кубків України та одного Суперкубка України. У київському клубі став основним гравцем та бомбардиром команди, що і призвело до запрошення у національну збірну. У 2000 році англійський клуб «Тоттенхем» Хотспур виклав за С. Реброва 11 мільйонів євро;
- Есмаель Бангура (2007 – 2009 роки) – гвінейський нападник, який з першого матчу продемонстрував високий рівень підготовленості та результативність за нову команду. За кар'єру у «Динамо» провів 46 матчів і забив 28 голів. З київським клубом виграв один чемпіонат України та один Суперкубок України. У 2009 році нападником зацікавився французький «Ренн» та виклав за гравця 11 мільйонів євро;
- Браун Ідейе (2011 – 2014 роки) – нігерійський нападник, який завдяки швидкісним якостям на тренуваннях відразу став основним гравцем «Динамо» Київ. За команду провів 78 матчів та забив 35 голів, став володарем Кубка України. Після трьох впевнених сезонів за «Динамо» Київ перейшов у англійський клуб «Вест Бромвіч Альбіон» за 10 мільйонів євро;
- Джермейн Ленс (2013 – 2015 роки) – нідерландський півзахисник, який на лівому фланзі півзахисту феноменальними діями підкорив багатотисячну армію фанатів «Динамо» Київ. За кар'єру у «Динамо» провів 74 матчі та забив 16 голів. З

київським клубом виграв один чемпіонат України та два Кубки України. У 2015 році англійський клуб «Сандерленд» виклав за гравця 11.5 мільйонів євро;

- Роман Єременко (2008 – 2011 роки) – фінський півзахисник, який володів ефективно поставленим ударом з обох ніг, показав якісну техніку гри в обороні, ставши одразу фундаментом у грі центру півзахисту команди «Динамо» Київ. Провів 127 матчів та забив 7 голів, став володарем двох Суперкубків України та один раз чемпіоном України. У 2011 році Роман Єременко перейшов у російський клуб «Рубін» Казань за 13 мільйонів євро;

- Олександр Драговіч (2013 – 2016 роки) – австрійський захисник, гравець основного складу «Динамо» Київ. 8 першого сезону став одним з лідерів команди. Провів 66 матчів та забив 1 гол. З київським клубом виграв два чемпіонати України, два Кубки України та один Суперкубок України. У 2016 році Олександр перейшов до німецького футбольного клубу «Байєр 04» за 18 мільйонів євро;

- Юнес Беланда (2013 – 2017 роки) – мароканський атакуючий півзахисник, який міг зіграти і на позиції піднападника. За команду «Динамо» Київ провів 56 матчів та забив 8 голів. У складі киян виграв один чемпіонат України та два Кубки України. У 2017 році підписав контракт з турецьким клубом «Галатасарай», трансфер обійшовся у 9 мільйонів євро;

- Андрій Ярмоленко (2006 – 2017 роки) – український півзахисник, вихованець чернігівської «Десни», на футбольному полі вирізнявся бразильською технікою. У складі киян провів 340 матчів та забив 137 голів. Андрій Ярмоленко неодноразово визнаний кращим гравцем чемпіонату України. За 11 років у «Динамо» Андрій Ярмоленко виграв три рази чемпіонат України, два Кубки України та три Суперкубки України. У 2017 році завдяки ефективним діям та результативності А. Ярмоленко зацікавив одного з грандів німецького футболу «Борусію» Дортмунд, з якою і уклав довгостроковий контракт, сума трансферу склала 25 мільйонів євро.

Висновок. Флагмани українського футболу ФК «Шахтар» Донецьк і ФК «Динамо» Київ ведуть запеклу спортивну боротьбу на футбольному полі, водночас проаналізовано ефективність селекційної роботи клубів на трансферному ринку, де з'ясовано пріоритетну успішність гріників за період 2000-2020 рр. Яскраві особистості, відомі у футбольному світі, прикрашають гучними іменами потужну фінансову діяльність команд, яка має значущий вплив на змагальний результат.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі ґрунтуються на необхідності вивчення особливостей селекційної роботи в іноземних футбольних клубах з метою порівняння і узагальнення ефективних підходів.

Література

1. Борисова О. В. Розвиток спортивних ігор в умовах глобалізації спорту. / О.В. Борисова, Р.О. Сушко // [методичні рекомендації]. – Київ.: Вид. «Науковий світ». – 2016. – 35 с.
2. Дорошенко Е., Соболев Е. Фактори міграції в контексті впливу на результативність змагальної діяльності кваліфікованих футболістів. / Е. Дорошенко, Е. Соболев // Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова]. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – 2018. – Вип. 9. – С. 51-54.
3. Мітова О. О. Проблеми контролю в сучасних командних спортивних іграх. / О.О. Мітова // Спортивний вісник Придніпров'я. Науково-практичний журнал. – Дніпро. – №3. – 2015. – С. 89–96.
4. Николаенко В. В. Особливості розвитку футболу на сучасному етапі. / В. В. Николаенко, О. В. Байрачний // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2012. – №3. – С. 17-20.
5. Поли Р. Глобалізація спорту (на прикладі футболу). / Р. Поли // Наука в олімпійському спорті. – 2013. – № 4. – С. 52-57.
6. Сушко Р. О. Розвиток спортивних ігор в умовах глобалізації (на матеріалі баскетболу). / Р.О. Сушко // [монографія]. – Київ: Центр учбової літератури. – 2017. – 360 с.
7. Сушко Р. Міграція у системі підготовки футболістів високої кваліфікації (на матеріалі чемпіонатів України). / Р. Сушко, Д. Мельник // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – 2019; – 10(118). – С. 135-141.
8. Doroshenko E. The competitive activity structure of highly skilled basketball players on the basis of factor analysis methods. / E. Doroshenko, R. Sushko, . Koryahin, M. Pityn, I. Tkalic, O. Blavt // Human Movement. – 2019. – vol.20(4). – P.33-40.
9. Chung J. Globalization, media imperialism and south Korean sport / Jaeyong Chung, Sunhwan Hwang, Doyeon Won // International journal of the history of sport. – 2015. – Vol. 32, Issue 3. – P. 494–498.
10. Darby P. Football academies and the migration of African football labour to Europe / P. Darby, G. Akindele, M. Kirwin // Journal of Sport and Social Issues. – 2007. – Vol. 31, N 2. – P 143–161.
11. Football in Asia: history, culture and business: red. Cho Y. –New York, Taylor &Francies. – 2015. – 193 p.
12. Giulianotti R. Globalization and sport / R. Giulianotti, R. Robertson [ets.] / – Malden : Blackwell Publishing, 2008. – 144 p.
13. Huang F. Globalization and the governance of Chinese sports: the case of professional basketball / Fuhua Huang, Fan Hong // International journal of the history of sport. – 2015. – Vol. 32, Issue 8. – P. 1030-1043.
14. Lanfranchi P. Moving with the ball: The migration of professional footballers / P. Lanfranchi, M. Taylor // – Oxford: Berg, 2011.
15. Maguire J. Power and global sport / J. Maguire // . – London : Routledge, 2005. – P. 207–233.
16. Poli R. Des migrants a qualifier. Les footballeurs africains dans quatre pays europeens / R. Poli // In: Nedelcu M. (ed.) La mobilite internationale des competences. Situations recentes, approches nouvelles. – Paris: L'Harmattan, 2004. – P. 143-164.
17. Sushko R. Psychological selection in game sports on the basketball example. / R. Sushko, N. Vysochina, A. Vorokiova,

E. Doroshenko, V. Pastukhova, F. Vysochin // Journal of Physical Education and Sport © (JPES), Vol.19 (3), Art. 250, P. 1708 - 1714, 2019. DOI:10.7752/jpes.2019.03250

18. Taylor M. Global players? Football, migration and globalisation, c. 1930-2000 / M. Taylor // Historical Social Research. – 2006. – Vol. 31, N1. – P 7–30.

19. Федерація футболу України. Офіційний сайт. Код доступу: <http://www.ffu.ua/>

References

1. Borisova O. (2016) Development of sports games in the context of globalization of sports. / O. Borisova, R. Sushko // [methodical recommendations]. - Kyiv : Ed. "Scientific world", - 35 p.

2. Doroshenko E., Sable E. (2018) Factors of migration in the context of influencing the effectiveness of competitive activities of qualified football players. / E. Doroshenko, E. Sable // Scientific Journal [National Pedagogical University Drahomanov]. Series 15: Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports). - Vip. 9. - P. 51-54.

3. Mitova O. (2015) Problems of control in modern team sports games. / O. Mitova // Sports Bulletin of the Dnieper. Scientific and practical journal. - The Dnieper. - №3. - P. 89-96.

4. Nikolaenko V. (2012) Features of football development at the present stage. / V. Nikolaenko, O. Bayrachny // Theory and methods of physical education and sports. – №3. - P. 17-20.

5. Polly R. (2013) Globalization of sports (on the example of football). / R. Poly // Science in Olympic sports. - № 4. - P. 52-57.

6. Sushko R. (2017) Development of sports games in the context of globalization (based on basketball). / R. Sushko // [monograph]. - Kyiv: Center for Educational Literature. - 360 p.

7. Sushko R. (2019) Migration in the system of training highly qualified football players (on the material of Ukrainian championships). / R. Sushko, D. Melnyk // Scientific journal of NPU Drahomanov. Series 15: Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports). - 10 (118). - P. 135-141.

8. Doroshenko E. (2019) The competitive activity structure of highly skilled basketball players on the basis of factor analysis methods. / E. Doroshenko, R. Sushko, Koryahin, M. Pityn, I. Tkaliich, O. Blavt // Human Movement. – vol.20(4). – P.33-40.

9. Chung J. (2015) Globalization, media imperialism and south Korean sport / Jaeyong Chung, Sunhwan Hwang, Doyeon Won // International journal of the history of sport. – Vol. 32, Issue 3. – P. 494-498.

10. Darby P. (2007) Football academies and the migration of African football labour to Europe / P. Darby, G. Akindes, M. Kirwin // Journal of Sport and Social Issues. – Vol. 31, N 2. – P 143-161.

11. Football in Asia: history, culture and business: red. Cho Y. –New York, Taylor &Francies. – 2015. – 193 p.

12. Giulianotti R. (2008) Globalization and sport / R. Giulianotti, R. Robertson [ets.] / – Malden : Blackwell Publishing. – 144 p.

13. Huang F. (2015) Globalization and the governance of Chinese sports: the case of professional basketball / Fuhua Huang, Fan Hong // International journal of the history of sport. – Vol. 32, Issue 8. – P. 1030-1043.

14. Lanfranchi P. (2011) Moving with the ball: The migration of professional footballers / P. Lanfranchi, M. Taylor // . – Oxford: Berg.

15. Maguire J. (2005) Power and global sport / J. Maguire // . – London : Routledge. – P. 207-233.

16. Poli R. (2004) Des migrants a qualifier. Les footballeurs africains dans quatre pays europeens / R. Poli // In: Nedelcu M. (ed.) La mobilite internationale des competences. Situations recentes, approches nouvelles. – Paris: L'Harmattan. – P. 143-164.

17. Sushko R. (2019) Psychological selection in game sports on the basketball example. / R. Sushko, N. Vysochina, A. Vorobkiova, E. Doroshenko, V. Pastukhova, F. Vysochin // Journal of Physical Education and Sport © (JPES), Vol.19 (3), Art. 250, P. 1708 - 1714. DOI:10.7752/jpes.2019.03250

18. Taylor M. (2006) Global players? Football, migration and globalisation, c. 1930-2000 / M. Taylor // Historical Social Research. – Vol. 31, N1. – P 7–30.

19. Football Federation of Ukraine. Official site. Access code: <http://www.ffu.ua/>

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).23

УДК 371.217.3:796.1

Присяжнюк С.І.

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри безпеки життєдіяльності та фізичного виховання
Державного університету телекомунікацій, м. Київ

ВИКОРИСТАННЯ МАЛИХ ФОРМ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РОЗУМОВОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ УЧНІВ ДРУГИХ-ТРЕТІХ КЛАСІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У даній статті висвітлено ефективність використання малих форм активного відпочинку для підвищення розумової працездатності учнів початкових класів впродовж навчального дня. Виявлено, що в учні других-третьох класів починаючи з другого уроку розвивається стійка тенденція щодо стомленості організму. Особливо втома організму дітей розвивалася на уроках математики, і зокрема, якщо вони були передбачені розкладом занять на третьому чи четвертому уроці. Розвитку процесів втоми дітей цього віку сприяло також тривалість уроку 45 хв, замість